Inspectie Justitie en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

De staatssecretaris van Justitie en Veiligheid
Mevrouw I. Coenradie
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Inspectie Justitie en Veiligheid
Directie Beschermen, Straffen en Handhaving
Afd. Straffen

Hoge Nieuwstraat 8
2514 EL Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.inspectie-jenv.nl

Contactpersoon
contact@inspectie-jenv.nl

Onze referentie
6311019

Datum 7 april 2025
Betreft Capaciteitsproblemen DJI

Geachte mevrouw Coenradie,

De Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: de Inspectie) stuurt u deze brief vanwege de grote zorgen die zij heeft ten aanzien van de capaciteitsproblemen binnen het gevangeniswezen, justitiële jeugdinrichtingen (hierna: JJI's), de forensische zorg en de vreemdelingenbewaring. De Inspectie constateert dat de aanhoudende capaciteitsproblemen, als gevolg van de oplopende behoefte aan detentiecapaciteit en de huidige wachtlijsten[1], maken dat de crisissituatie niet op korte termijn voorbij zal zijn. Deze aanhoudende druk op het gehele stelsel van vrijheidsbeneming brengt risico's met zich mee voor medewerkers, de rechtsbescherming en behandeling van gedetineerden, patiënten, jeugdigen en vreemdelingen, en daarmee op termijn ook voor de veiligheid van de samenleving als geheel.[2] De Inspectie onderschrijft met deze brief de door u ingezette koers waarbij u rekening houdt met de mogelijkheden en onmogelijkheden van de uitvoering. Daarbij wordt zowel naar korte termijn als naar meer structurele oplossingen voor de capaciteitsproblemen gekeken. Hiervoor zijn echter wel voldoende (financiële) middelen nodig. Daarnaast gaat het om problemen die binnen de (jeugd)strafrechtketen opgelost dienen te worden. De Inspectie licht dit in deze brief toe.

Context
De DJI is door de capaciteitsproblemen niet meer in staat om per direct alle opgelegde straffen en vrijheidsbenemende maatregelen ten uitvoer te leggen. Op dit moment is er een grote wachtlijst van nog op te roepen zelfmelders. De onzekerheid over het moment waarop hun straf ten uitvoer wordt gelegd is onwenselijk en voor de geloofwaardigheid van het rechtssysteem is het essentieel dat opgelegde straffen snel worden uitgevoerd. In het geval van tbs-gestelden geldt dat uitstel van behandeling geen positief effect zal hebben op het psychiatrisch ziektebeeld en de behandelbaarheid van de tbs-gestelde.[3] Daarmee heeft het ook nadelig effect op de kosten die met een tbs-behandeling gepaard gaan. Daarnaast stagneert de in-, door- en uitstroom van tbs-gestelden vanwege

[1] In december 2024 waren er 3.965 zelfmelders die nog moeten worden opgeroepen (de normale voorraad bedraagt ongeveer 1.100 zelfmelders). Daarnaast staan ruim 200 tbs-passanten op een wachtlijst voor plaatsing in een forensisch psychiatrisch centrum.
[2] Bij brief van 20 januari 2025 aan uw departement heeft de Inspectie al haar zorgen geuit over het gebruik van meerpersoonscellen.
[3] Taskforce behandelduur tbs. Bevindingen en aanbevelingen - Eerste Kamer der Staten-Generaal

Inspectie Justitie en Veiligheid
Directie Beschermen, Straffen en Handhaving
Afd. Straffen

Datum
7 april 2025

Onze referentie
6311019

onder meer een gebrek aan passende beschikbare plekken. Justitiële jeugdigen[4] worden in een huis van bewaring in een penitentiaire inrichting (hierna: PI) geplaatst vanwege onvoldoende capaciteit in de JJI's.[5] De Inspectie heeft zich al eerder uitgesproken over de onwenselijkheid van de plaatsing van justitiële jeugdigen in een huis van bewaring in een PI, omdat dit in strijd is met de doelstellingen en uitgangspunten van het jeugdstrafrecht.[6]

(Jeugd)strafrechtketen
De Inspectie benadrukt dat, hoewel de capaciteitsproblemen zich voordoen binnen locaties van de DJI, de DJI slechts één schakel is binnen de (jeugd)strafrechtketen. De DJI staat voor uitdagingen die hij niet alleen kan oplossen. Ook de door de politie gemaakte beleidskeuzes, het Openbaar Ministerie en de rechtspraak genomen beslissingen, bijvoorbeeld het wel of niet afdoen van een zaak via een strafbeschikking of bij de keuze van de op te leggen strafmodaliteit, hebben invloed op de in-, door- en uitstroom van justitiabelen in de (jeugd)strafrechtketen.

Toekomstbestendig
De Inspectie pleit voor een toekomstbestendig en veerkrachtig stelsel van vrijheidsbeneming. Hierbij dient te worden gezorgd voor een stabiele financiering die waarborgt dat fluctuaties in capaciteitsbehoefte niet direct tot afschaling van detentiecapaciteit leiden. Het realiseren van voldoende capaciteit acht de Inspectie dan ook noodzakelijk, omdat de flexibiliteit in het op- en afschalen van capaciteit in de praktijk lastig te realiseren is.

Tot slot
De Inspectie heeft veel waardering voor de inzet die zowel door u en uw departement als de DJI wordt geleverd om de capaciteitsproblemen het hoofd te bieden. Bij het maken van beleidskeuzes vraagt de Inspectie u oog te blijven houden voor de (wettelijk vastgelegde) uitgangspunten van detentie en de maatschappelijke opdracht van de (jeugd)strafrechtketen om zodoende bij te blijven dragen aan een veilige en leefbare samenleving.[7] Daarbij dient een veilig werkklimaat en een verantwoord verblijf in gesloten setting voorop te staan.

---

[4] Het gaat hierbij om jongvolwassenen van 18 tot 23 jaar waarbij de officier van justitie voornemens is om op grond van het adolescentenstrafrecht het jeugdstrafrecht toe te passen.
[5] Hiervoor zijn permanent 44 plekken gereserveerd in het gevangeniswezen, te weten 22 plekken in JC Zeist en 22 plekken in PI Almelo. Daar bovenop worden ook jongeren elders in het gevangeniswezen geplaatst.
[6] Brief bevindingen tweede inspectiebezoek jongerenafdeling JC Zeist 27 februari 2024 | Brief | Inspectie Justitie en Veiligheid
[7] Ondersteunend hierbij kunnen zijn de adviezen die zijn uitgebracht omtrent de effecten van vrijheidsstraffen en de voorstellen van de Reclassering om de capaciteitsproblemen in het gevangeniswezen te verlichten. Advies Korte detenties nader bekeken | Advies | Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming; Kritische blik op inzet korte vrijheidsstraffen nodig | Nieuwsbericht | WODC - Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum; Kamerbrief 'Bijdrage commissiedebat Gevangeniswezen van 12 maart 2025' - Reclassering Nederland

Inspectie Justitie en Veiligheid
Directie Beschermen, Straffen en Handhaving
Afd. Straffen

Datum
7 april 2025

Onze referentie
6311019

Hoogachtend,

E.G.M. Huijzer
Waarnemend inspecteur-generaal Inspectie Justitie en Veiligheid